
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

PRÓFÉTÁK - 9

ZAKARIÁS

2018. MÁRCIUS 25.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: Máté evangéliuma 21. rész 1 –11. vers

Imádkozunk: Hálaadással jövünk Eléd mennyei Atyánk és dicsőítünk, hogy szabadító királyunk, üdvözítőnk, Jézus Krisztusunk a prófétai ígéreteket betöltve ment megkoronázásának helyére, Jeruzsálembe egészen a kereszt diadaláig. Köszönjük, hogy az Ő engedelmességeért igazságot adsz nekünk, hogy most Előtted megállhassunk, és mint gyermekeid, minden jót kérhessünk Tőled. Kérünk, szenteld meg istentiszteletünket, töltsd be szívünket Szentleked ajándékaival, és add, hogy Krisztusra függesszük tekintetünket, benne lássuk a mi üdvösségünket és Tőle reméljük örök életünket és azt, hogy Veled lehessünk minden időben, örökkön örökké. Tudjuk mennyei Atyánk, hogy sok vétünk és bűnünk eltávolít bennünket Tőled, kérünk hát, töröld el bűneinket, oldozz fel vétkeink terhe alól, tégy félre minden akadályt, és engedd, hogy Lelked erejében megtalálhassunk. Krisztusért, megtartónkért kérünk, hallgasd meg könyörgésünket. Ámen

Textus: Örülj nagyon, Sionnak leánya, örvendezz, Jeruzsálem leánya! Ímé, jön néked a te királyod; igaz és szabadító ő; szegény és szamárháton ülő, azaz nőtényszamárnak vemhén. És kivesztem a szekeret Efraimból és a lovat Jeruzsálemből, kivesztem a harci kézívet is, és békességet hirdet a pogányoknak; és uralkodik tengertől tengerig, és a folyamtól a föld határáig. Sőt a veled való szövetségnek vééréért a te foglyaidat is kibocsátom a kútból, a melyben nincs víz. Térjetek vissza az erősséghez, reménységnek foglyai! (Zakariás könyve 9.9-12)

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek! Újra és újra halljuk a Zsidókhoz írott levél szavát: sokféleképpen és sokszor szól Isten a próféták által az atyákhoz, és az utolsó időkben szól nekünk Fia, Jézus Krisztus által. Ma, a korábban hallott prófétai sorsoktól mintegy kétszáz évnnyire eltávolodunk. Korábban hallottunk Ézsaiásról, Ámosról, Hóseásról, Jónásról, ők abban a meghatározó században éltek, amikor – ha szabad ezt mondani – még volt remény. Akkor még a prófétai szó, az intés, a jövendölés, úgy hatott, mint amit Jónás esetében láttunk, aki Ninivébe küldetett, és azt kellett hirdetnie, hogy negyven nap múltán elpusztul a város. Ám Ninive megtért és nem pusztult el. Ezt Jónás nem akarta elfogadni, mégis, ezeknek a próféciáknak, jövendöléseknek, fenyegetéseknek az volt az elsődleges funkciója, hogy amit megjósoltak, az ne következzen be. Igen. Amikor egy gyereket megfenyegetünk, hogy ha így meg így viselkedik, akkor bele ez meg ez fog történni – ez ugyan nevelésügyileg nem korrekt, de ráfanyalodunk, remélve hogy a gyermek jobb belátásra tér.

Ma Zakariás prófétát olvastam, és immár kétszáz év telt el a nagy korszak óta. Nagy összeomlások történtek azóta, az északi ország, Izrael (vagy más kifejezéssel Samária, vagy, ahogy éppen itt, próféta mondja, Efraim) elbukott, az asszír hatalom bekebelezte. A déli ország, Júda afféle vazallus államként még húzta egy ideig, aztán az agyhatalom, a Babilóniai birodalom, mely az Asszír birodalmat is térdre kényszerítette, megsemmisítette Jeruzsálemet, a templomot lerombolták, a népet fogságba vitték. Minden elveszett. Már két emberöltő is eltelt a végromlás óta, és újra birodalomváltás következett (ahogy lenni szokott). A babilóniai birodalmat elsöpörte a perzsa birodalom. A perzsák királyok «felvilágosodott» uralkodók voltak. A fogságba elhurcolt zsidókat, illetve leszármazottaikat hazaengedték. És nemcsak adtak engedélyt arra, hogy újra építsék a templomot, hanem finanszírozták is, anyagilag támogatták a helyreállítást. (Jaj, pizskos politika, pénzt adnak a papoknak templomépítésre! Nahát, már régen is így volt!) Nagy helyreállítás kezdődött. Zakariás és kortársa, Aggeus próféta sok nehézséggel küzdött, mert az egy dolog, hogy haza lehetett menni, újra lehetett szervezni az otthoni életet és még egyfajta kárpótlás is végbement, és az is egy dolog, hogy a felvilágosult uralkodók úgy döntöttek, hogy támogatják a zsidók templomépítési ügyét, de az már más kérdés, hogy ki akart egyáltalán templomot építeni. A fogságból hazaérkezőket lecsújtó állapot várta. Hetven év után azt látják hogy akik a fogságban éltek, azok sóhajtoztak a templom után, vágyakoztak hazatérni, régi jó rendben élni. Az otthonmaradottak nem akartak templomot építeni; eltelt hetven esztendő, már egy csomó nép behonosodott, akiket az előző asszír birodalom telepített be a népességkeverés politikája értelmében. Ezek ellenségesen fogadták a hazaérkezés és a templomépítés hírért, az egész nem akarták. A bibliai krónikák részletesen leírják a

feszültségeket, rettenetes drámákat, roppant izgalmakat, a nekilendüléseket és a lankadásokat.

Zakariás próféta többnyire buzdításokat fogalmaz meg. Ez a birodalomváltás - kivételesen - nem fenyegetés Isten népe számára. Kétszáz éve még bármerre billent a mérleg, a nagy történelmi változások fenyegetést jelentettek, rosszat sejtettek. Nem lehetett jó reménye Isten népének afelől, hogy mi jön ki ebből. De most ez a birodalomváltás áldás, áldásidő.

A régi prófétáktól, talán Ámost kivéve, nem sokat hallottunk szép, idilli képeket. Majd nemsokára fogok Zakariás prófétától idilli képeket is idézni, hiszen a békét, a közbékét, a társadalmi békét, az egyéni és a családi békét talán úgy tudjuk a legszebben kifejezni, ahogyan éppen itt Zakariás mondja. «Így szól a Seregek Ura: azon a napon ki-ki elhívja majd felebarátját a szőlőtő alá és a fügefa alá.» Ez tiszta idill. Kimegyünk a szőlőnkbe, és kiülünk a lugas alá, vagy kiülünk a kertbe (itt a fügefa alá), de lehet az diófa vagy almafa is. És elüldögélünk. Ez béke. De többet is mond ezzel itt Zakariás próféta, minthogy idilli állapot áll majd be, hogy kinek-kinek lesz egy kis telke, rajta egy-két gyümölcsfája, – a városi ember szíve dobog ilyenek után, főleg, ha faluról származott. Még inkább, mondhatjuk, egyszerűen azt akarja kifejezni a próféta a saját kortársainak, hogy vegyetek észre: béke van. Béke van. Nem kell mindenféle túlélő-praktikákat kitalálni! Béke van. Hát iparkodjatok – buzdítja a próféta az övéit. Ne legyetek olyanok, mint atyáitok – mondja másutt –, akikhez a korábbi idők prófétái kiáltottak, mondván: ezt mondja a Seregek Ura, térjete meg gonosz útjaitokról, gonosz cselekedeteitekből, de ők nem hallgattak és nem figyelmeztek rám – mondja az Úr. Ti ne legyetek ilyeneket. Így fogalmazza meg Zakariás próféta isteni jövendöléseit. Másutt ezt mondja: szeretem Jeruzsálemet és szeretem Siont nagy szeretettel. Ezzel Isten vallomását fogalmazza meg. Aztán azt mondja, hogy fussatok ki az északi földről, onnan, ahonnan fogságba elvittek benneteket, ahol letelepedtetek, ahol berendezkedtetek, ahol kialakítottak magatoknak egy életmódot. Gyertek vissza a kényszer-emigrációból. Egy más helyen pedig azt mondja, hogy a negyedik hónap böjtje, az ötödik böjtje, a hetedik böjtje és a tizedik hónap böjtje vigalomná, örvendezéssé és kedves ünnepekké lesznek Júda házában. Böjt helyett szüret lesz, böjt helyett lakomát csapunk, tábortüzet gyújtunk és szalonnát sütünk, barbecue-t csinálunk. Megszűnik a böjt - nem lesz okotok böjtölni. Csak – folytatja – a hűséget és a békességet szeressétek!

Az a szakasz, amit virágvasárnapkor az evangélisták Zakariás prófétától idéznek, egy buzdító jövendölésből származik, a próféta könyvének 9. részéből. Igen jellegzetesen kezdődik a szakasz: az ige terhe Kadrák ellen. Kadrák egy Damaszkusz melletti város volt. Ellene jövendöl a próféta. Az ige terhe – ezt a kifejezést Ézsaiás prófétánál találjuk a leg-

többször, ám sokszor másképpen fordítják, például így: jövendölés, panasz. Szó szerint azonban: teher. Isten szavának terhe ez. Isten beszéde ráterhelődik egy közösségre, egy népre, egy személyre. Most itt Zakariás próféta körbejár, és szól Damaszkusz, Tirusz, Szidon, Askelon és Gáza ellen –, ezek régi nevek, a fogságból hazatérők is fel tudták idézni, ha lapozgatták a régi szent iratokat. A Bírák kora ugyan évszázadokkal korábban véget ért, de ezek a városok és népek még megvannak. És most mindent megtesznek, hogy ne épüljön újra a templom. Ellenük beszél az Úr. Egészen döbbenetes a megfordítást látunk itt. A környező népek Isten ostorai voltak, Isten eszközei népe ellen. Most azonban Zakariás arról jövendöl, hogy nem lesz külső, politikai, történelmi, gazdasági, civilizációs akadály annak, hogy megépüljön újra a templom. Ebben a felsorolásban hallunk egy jövendölést egy királyról, aki nem király, egy uralkodóról, aki nem uralkodó, egy hódítóról, aki nem hódító, egy szabadítóról, aki nem szabadító. Itt láthatjuk talán legerősebben azt, hogy Isten időnként az ellentétében rejti el a dolog lényegét. Imhol jó a te királyod, mondja, örülj, Sionnak lánya, örvendezz Jeruzsálem, mert jön a te királyod, igaz és szabadító! Eddig rendjén volna a dolog. DE aztán azt mondja: ez a király számárháton ül. Királyok nem ülnek számárháton, a királyok lovon jönnek, a királyok erővel jönnek, a királyok dicsőségben érkeznek. Aztán azt mondja, hogy ez a király alázatos. A királyok nem alázatosak.

Nehéz nekünk itt áttörni a tudatunk falait, mert mi már kétezer éve keresztyénségben élünk, és amit mi olyan magától értetődőnek tartunk, igazából véve éppen az szorul magyarázatra. Avilágban az a magától értetődő, hogy vannak nagyok és vannak kicsik, vannak hatalmasok és vannak elnyomottak, vannak nagyon gazdagok és nagyon szegények, vannak urak és vannak szolgák, vannak, akik már-már istenek, és vannak, akik porszemek. Ez a világnak a legtermészetesebb. A civilizációk mind erről tanúskodnak. Egyes egyedül a keresztyénség volt az, és csak a keresztyénség az, amelyik kvalitatív különbséget tesz a teremtés és a teremtő között, és ezért nem ismer teremtményt, ami-aki isteni rangra emelkedhetne. Egyedül a keresztyénség az, amelyik az államot és az egyházat, a vallást és a politikát szétválasztja, és ennek folytán sem uralkodó, sem király, sem hatalmasság nem emelkedhet isteni rangra és nem imádandó istenként. Egyedül a keresztyénség az, amelyik azt mondja, hogy gazdag és a szegény ugyanúgy áll Isten előtt, és nincsen Isten előtt különbség. De mi ezt már olyannyira megszoktuk ez, hogy noha magyarázatra szorulna, már nem is érzékeljük a valóságát.

Zakariás neve azt jelenti, hogy «emlékezik az Úr.» Nos, emlékeztetlek benneteket, testvérek, hogy a hosszú, kétezer esztendő, amit a keresztyénség történetének nevezünk, és ez korántsem sima, egyenes vonalú történet, ebbe az ellentétbe van elrejtve: Imhol, jó a te királyod, számárháton ül és alázatos! Imhol, jön az igazi szabadító, és odaadja magát,

és elítéltetik és megfeszítik. Ebben van elrejtve a lényeg, és ez a titok a keresztyénség páratlansága. És ha Zakariás próféta e jövődölés idején, Krisztus előtt 515-ben, egy konkrét történeti személyt látott maga előtt, egy uralkodót, Zorobábelt, és őt csemetének, zsenének nevezi, és ez be is teljesedett, mi itt is látjuk a bibliai igazságot, hogy Isten minden beteljesítésben egy újabb ígéretet nyit. A prófétákat olvasva folyton azt látjuk, hogy a beteljesedésben Isten egy újabb dimenziót nyit meg.

Ezért ma már csak egyetlen egy dologról szeretnék szólni, ez ránk is tartozik. A szép jövődöléseit Zakariás próféta buzdítással folytatja: *térjetek vissza az erősséghez, reménységnek foglyai*. Ez sokszor elhangzik a próféta jövődölésében: *térjetek vissza, gyertek vissza északról, térjetek vissza a munkához, vagyis: ne csüggedjétek el, nem kell megijedni fenyegetéstől, ellenséges hangoskodástól*.

Elsőre engedjük a szívünkig érni ezt az Igét. Reménységnek foglyai: milyen szép ez. Remény foglya vagyok, nem a reménytelenségé, nem a csüggedésé, nem a kilátástalanságé, nem az elveszettségé! – a reménység foglya vagyok. Ez egy szívig érő szó. Annyira zavarba ejtő, hogy amikor Alexandriában görögre fordították a héber Bibliát, ezt a kifejezést nem így fordították le, hogy reménység foglyai, hanem így: az egybegyűjtetés foglyai. Vagyis már értelmezték. És most még néhány értelmezést toldok ehhez, de ezekkel nem a szívetekből akarom kiverni ezt a szép képet, hanem még beljebb szuszakolni, ha lehet, a szívünk mélye felé. A visszatérésnek vagy az összegyűjtetésnek mindig élt a reménysége. Erre egész különös szót használ a régi fordítók. Azt mondják, hogy a *zsinagóga foglyai*. Ezokán aztán néhány magyarázó arra következtetett, hogy a próféta a zsinagóga ellen beszél: *térjetek haza, zsinagóga foglyai!* – de nem erről van szó, hiszen másutt is használják ezt a görög szót, ahol egyszerűen az összegyűjtést jelenti, például az aratást. (Mózes II. könyvében így fordítják görögre az aratást.) De leginkább mégis az eredeti héber szó visszaadásáról volna itt szó, ezt fordítjuk mi reménynek. A reményt sokféleképpen fejezi ki a Biblia, egyik sajátos szóképe az, amikor összefonják a szálakat. Ebből a mozdulatból, vagy ennek a leírásából származik a remény szó. (A héber nem fogalmi nyelv, ennek mi magyarok csak örülhetünk, képekkel beszél.) Itt az a kép, amikor elkezdik a szálakat összeszőni, összefonni, vagyis egybegyűjtteni. Egyik jön a másik után. És ez a remény, amikor elszakíthatatlanul kapcsolódnak egymáshoz a dolgok. Eltérhetetlenül fonódnak össze a szálak, logikusan következik egyik a másikból, ez itt kalkulus fölötti kalkulus, szinte mondhatni: meta-kalkulus! És ezt azért tartom most fontosnak hangsúlyozni, mert mi a remény kapcsán sokszor másképp gondolkozunk.

A reménynek vagy a remény világának azt tartjuk - hibásan -, amikor a tények ellenére történhetne valami. Elmegy valaki az orvoshoz, a

diagnózis pedig azt mutatja jelzi, hogy baj van, méghozzá nem is kicsi. Az orvos tanácsol, hogy mit kellene csinálni, milyen kezelés lenne szükséges - s akkor talán, hátha van némi kis esély a gyógyulásra. De a beteg másképpen kezd reménykedni. A tények ugyan azt mutatják, hogy nagyon nagy a baj, de ő fontolgatást tesz magában: hátha mégsem olyan nagy a baj. Igen, van bennünk egy ilyen «hátha-remény». De a prófétánál nem erről van szó. Aztán van bennünk egy másfajta reménykedés is, amit nem lehet föltárni, nem állunk elő vele, nem akarjuk nevetségessé tenni magunkat, mert ez az álmunk ez nem illik bele dolgok kombinációjába, de mi azért őrizzük a szívünk mélyén. Ez is egyféle hátha-remény. De inkább már a történelmi reménykedés világába tartozik. Nem szeretnék bárkivel vitába keveredni, csak jelzem: szerintem minden magyar ember szívében van egy történelmi reménység, hogy majd egyszer, egy másik Trianonban, egy ellen-Trianonban leülnek majd a hatalmasok és írnak egy ellen-trianoni békeszerződést, és visszanyerünk mindent, amit elveszítettünk. És akkor a magyar név megint szép lesz! Méltó régi hírnevéhez! Amit rákente a századok, valaki lemossa a gyalázatot. Holott nincsen sem világpolitikai, sem nemzetpolitikai realitása - mégis, a szívünk egy kis rekeszében őrizzük ezt. De amikor a remény foglyairól beszél a próféta, arra utal, amit Isten ígért, amit a próféták szájába adva közölt, amit a prófétáknak úgy kellett elmondaniuk, hogy talán ők maguk sem értették igazán, mit mondanak, sőt, sokszor önmaguk ellenére kellett mondaniuk. (Leginkább Jeremiás prófétánál látjuk ezeket a roppant prófétai fájdalomokat, amikor önmaga ellenére, mély isteni meggyőződéssel kellett jeleznie a bekövetkezendőket.) Amit Isten megmondott, az úgy lesz.

Pál apostol a Római levélben titokzatos módon szól, amikor azt mondja, hogy a teremtett világ romlandóság alá van vetve azzal a reménységgel, hogy megszabadul a romlandóság alól. Ez itt Istennek, és az ellene fellázadt ember történetének a legnagyobb titka. Az egész világ romlandóság alá vetett azzal a reménységgel, hogy fölszabadul a romlandóság alól. Jézus Krisztus romlandó testet öltött magára. Nem a tökéletes, csodálatos emberi test fogadta be az istenit. Hagyjuk a gnosztikus ábrándozásokat! Jézus Krisztus a Szentháromság második személye a romlandó, halandó emberit öltötte magára, alávetette önmagát a romlandónak azzal a reménységgel, hogy fölszabadíttatik a romlandó alól. Hát azért, térjete vissza, reménység foglyai! A reménység foglyának lenni azt jelenti, hogy nem én őrizgetek valami kis a reményt a szívemben, de már nem is tudom ki a rab: inkább én, aki rögzítettem valami vágyat a szívem mélyén. De nem - itt az isteni ígéretből fakadó reménység tart engem fogva. A szabadításnak a reménye, a hazatérésnek a reménye, az összegyűjtetésnek a reménye, az üdvözítésnek a reménye, a romlandóság alól való fölszabadíttatásnak a reménye, az Istennel való összebékülésnek a nagy reménye - én ennek a foglya vagyok. Térjete

haza, reménység foglyai - mert ami itt és most az időben teljesedik, ami hajdan a templom újjáépítésekor, ami Urunk Jézus Krisztusunk testet öltésében, megfeszítésében, halálában és feltámadásában beteljesedett, abban Isten ezt a többet ígéri és pecsételi nekünk, amit legigazabban így tudunk kifejezni: az igaz reménység. Ámen

Imádkozunk. Magasztalunk, mennyei Atyánk, hogy minden tapasztalatunk, a szívünk minden rezdülése és minden hitigazság, jó belátás arról győz meg, hogy amit Te megmondasz, az úgy lesz. Köszönjük, hogy kegyelmet ígérő, üdvösséget szerző, szabadulást hozó Isten vagy. Kérünk elesett, beteg testvéreinkért, akik sok-sok fájdalmat élnek meg, vigyél számukra gyógyulást és enyhületet, hozd vissza őket közénk, hogy velük együtt dicsőítsünk Téged szabadító irgalmadért. Könyörgünk a gyászolókért, akik a halál árnyéka völgyében járnak, akik fölött most ott magasodik a halál rettenete; Igéddel, Szentlelkeddel vigasztald őket. Te, aki Krisztus által győztes vagy a halálon, győzd le félelmeiket és gyászukat, és adj nekik hívő reménységet. Könyörgünk, Urunk, a Krisztus nevét megvallókért szerte e világon, leginkább azokért, akik üldöztetést szenvednek azért az egyetlenegy névért, amely által megtartathatunk, mert nincsen más név, csak a Krisztus neve. Őrizd a téiédet, Atyánk, vezesd életüket jóra, adj nekik bátorságot és erőt, hogy ne tántorodjanak meg a Krisztus nevétől, hanem hűséggel megvallják azt. És kérünk az egész anyaszentegyházért. Áldj meg bátorsággal, hűséggel, szeretetednek munkáival. Könyörgünk a világ népeiért, a háborúságban állókért, akik a régi, démoni módon, a mások élete árán akarnak előbbre jutni. Teremts békességet a mi időnkben itt, a földön, add, hogy a népek megengesztelődjenek, és add, hogy ki-ki az ő felebarátját meghívhassa szülőjébe és fügefája alá.

Kegyelmes Istenünk, készíts bennünket az előttünk álló nagyhéten, annak minden napján látni a mi Urunk Jézus Krisztusunk passióját, majd üres sírjához érkezve boldogan hirdetni: nincs itt, föltámadott, legyőzött a halál. Szentlelkeddel, kegyelmeddel, légy velünk. Ámen.

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU